

Claudine Sagaert. Itsuskeria deseraikiz



***Histoire de la laideur féminine* (Itsuskeria femeninoaren historia) liburuaren idazlea dugu Claudine Sagaert soziologoa. Genero-ikuspegian oinarriturik, Antzinarotik gaur egun arte egindako “itsusi” kalifikatzailearen erabilpena aztertu du. Ondorioa kezkarria da: menderatuaren posiziotik aldentutako emakumeak diskriminatze eta estigmatizatzeko erabili da betidanik. Garaiak aldaturik, gaur egun edertasuna bilatzearen presioa dute bizi emakumeek.**

“Politikoki erabilitako eraikuntza da itsuskeria”



Jenofa Berhokoirigoin

@Jenofa_B

ARGAZKIAK: CLAUDINE SAGAERTEK UTZIAK

Tabua hautsi

“Testu politikoak aztertuz ohartu nintzen itsuskeria eraikuntza dela. Bestelakotzat hartzen den gorputzari dagokionez, hau da ezberdinari, atzeritarrari buruz argiki ageri da. Eder-tasunaz liburu anitz daude, haatik, ez gara itsuskeriaz hitz egiten ausartzen. Tabua da. Alta, bizi anitzen bihotzean dugu eta benetako arazoak dakartzat. Norberaren eraikuntzan eragiten du eta erabat estigmatizatzailea eta mingarria da, bestearen begiradatik pasatzen delako”.

Nola definitzen duzu itsuskeria?

Iraina dugu definizioaren erdigunean. Eraikia da eta diskriminazio tresna gisa erabiltzen da. Pertsona bat itsusi gisa sailkatuz gero, errazagoa zaigu gaitz egitea. Politikoki erabilia den eraikuntza bat da itsuskeria. Genero-ikuspegitik aztertzean argiki ageri da.

Sorgin-ehizarekin, esaterako.

Kalifikatzaile horren atzean emakumearen independentzia da gordetzen. Usu bakarrik bizi ziren, nahiko independente ziren. Sendabelarrei buruzko jakintza zuten. Jakintzak boterearekin errimatzatzen duenez, jakintza-botere lotura hori mugatzeko, diskriminatu eta sutara bidali zituzten. Medikuntza antolatuta zuten, jakintza lapurtuz. Boterearen usurpazioa gertatu zen, dimentsio intelektualik gabe irudikatze emakumea. Izandako feminizidio handienetakoa dugu, emakumei eraso zitelako, menderatuaren papera betetzen ez zuten emakumei.

Ez dira itsusi gisa definituriko bakarrak izan.

Mutxurdinekin berdina gertatu zen.

Zergatik? Estatus hura ez zelako onartua. XIX. mendean, *Bas-bleu* espresioarekin izendatu emakume letradunekin ere berdin. Idazten zutelako. Eta sexualitate “desbideratua” zutenekin ere bai, ez ziren osoki emakumeak.

Feministei ere lotzen zaie kalifikatzailea.

Gogoetatzen duen emakumeari lotu ohi da itsuskeria. Asaldatzen diren guztiak jotzen dira itsusitza. “Ederra izan eta isildu” izanki leloa, hitz egiten duena itsusia da. Ederrak ez du adimentsuarekin bat egiten. Gaur egun ez da hain azkarki sentitzen, baina ideia hor da. Femen-ekin adierazgarria da. Ez dira serio hartzuak eta hein batean haien itxurarengatik da.

Aspalditik ematen da joera hori?

Antzinako Grezian jada emakumearen gutxiagotasuna ahultasun fisiologiko bati lotzen zuten. Hipokratesen ustez, hotza eta hezea da emakumea; izan haurdunaldi ala hileko, beti eri balitz bezala ikusia da. Eri izanki, bere ahal intelektualak eta batez ere moralak ezin ditu erabili. Kalos Kagathos da zinezko



XX. mende hastapenetik, itxurak geroz eta garrantzi handiagoa hartu duela azaltzen du Sagaertek: "Hainbat mendez itsusia dela entzunik, geroz eta ederrago izatearen presioa hor du emakumeak".

edertasuna, fisikoki, intelektualki eta moralki ederra dena. Emakumeak azaleko edertasuna du. Pandora oso ederra da baina Hesiodoren testuari segi, Hermesek txakur baten bihotza ezartzen dio. Emakumea materiari lotzen da, gizona espirituari. Aristotelesen testuek diote materia moldegabea dela eta gizonak diola forma ematen. Bakarrik hartuta, emakumea eskasa da. Mentalitateen historian leku handia du horrek.

Lotura hori nolakoa zen Erdi Aroan?

"Emakumearen gorputz ederrak ustelkeria baino ez du gordetzen", Clunyo apaizak dioenez. Antzinaroko usteak "Eva" pertsona ondorioztatu zuen: bekatuaren oinarrian dena, itsuskeria morala duena.

Eta gaur egun?

Eskubideak lortu ditugu XX. mendean. Emakumeok historia idazten dugu eta gureaz gogoetatzen gabilta. Ez gara gehiago aitaren edo senarraren gerizapean. Hala ere, ez da sinple eta ezin dugu orokortu. Elementu garrantzitsu bat hedatu zen XX. mende hasieratik ai-

tzina: ispilua. Ordura arte aberatsek eta bizargileek baizik ez zuten.

Garrantzi handiko objektua.

Paradoxikoki, eskubideak ukan arren itxuraren menpe da gaur egun emakumea. Daukan itxuraren erantzuleztat joa da. Aldaketa handia da hori. Fatima Mernissik dio diktadorerik gabeko diktadura batean garela. Hainbat mendez itsusia dela entzunik, geroz eta ederrago izatearen presioa hor du. Itsuskeriari gerra deklaratu zaio. Bestalde, emakume zuriari lotu ohi da edertasun femeninoa. David Le Bretonek dio emakumea "etengabeko zuzentzean" dela. Gizonak baino askoz gehiago, nahiz eta haiek ere geroz eta presio handiagoa ukan.

Zahartasunak itsuskeriarekin errimatu ohi du.

Edertasuna emakume gazteari lotu ohi da. Garai zaharretan, menopausia eta gero ez zuen ezertarako balio emakumeak. Idatzi aniztan ikus daiteke emakume zaharrak ez duela sexualitatearik ukan behar. Gaur egungo film gutxitan da sexualki uros den emakume

zahar bat ageri. Berriz ere, gizonentzat ez da berdina gertatzen.

Txikitatik sentitzen da presioa.

Jean-François Mathieuk dio neskato bat 7 urterekin jada krisian dagoela bere itxurarekin. Ninfoplastiari buruz ari naiz lanean eta haien gorputzarekin, sexuarekin, hots, itxurarekin desadostasunean diren gaztetxo batzuk ezagutzen ditut. Tabua hautsiz, itsuskeriari loturiko suizidioei buruzko estatistikak eskatzen ditu Claude Olievensteinek: itsusiak direla erran izan zaielako edo edertasunaren irizpideak betetzen ez dituztelako suizidatu direnei buruzkoak.

Nola lor dezakegu gure burua maitatzea giro honetan?

Ez da galdera samurra. Emakumeok hitza hartzen segitu behar dugu, presioa errefusatu behar dugu. Edertasunak denbora anitz hartzen digu eta denbora hori gutxiago dugu uros izateko beste bideak jorratzeko. Akitzen gaitu eta ondorio latzak ekar ditzake. Azkenean, amaierarik gabeko borroka da, bizirik izatea zahartzea delako. ■